

## ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

### (1) ΓΕΝΙΚΑ

<b>ΣΧΟΛΗ</b>	Ανθρωπιστικών επιστημών		
<b>ΤΜΗΜΑ</b>	Ιστορίας		
<b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	Μεταπτυχιακό		
<b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>		<b>ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ: Β'</b>	<b>ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΑΡΧΑΙΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ</b>
<b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	<b>Η πολυδιάστατη αρχαιολογική μέθοδος στην ιστορική έρευνα</b>		
<b>ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</b> <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		<b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	<b>ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</b>
<i>Διαλέξεις και ασκήσεις</i>		3	15
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
<b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b> <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Μεταπτυχιακό σεμινάριο – Ειδίκευση γενικών γνώσεων		
<b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>	ΟΧΙ		
<b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>	Ελληνικά		
<b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b>	Ναι		
<b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>	<a href="https://history.ionio.gr/postgraduate/documentation/studies/ancient-history/">https://history.ionio.gr/postgraduate/documentation/studies/ancient-history/</a>		

### (2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p><b>Μαθησιακά Αποτελέσματα</b>  <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης</li> <li>• Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 &amp; 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β</li> <li>• Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων</li> </ul>
<p>Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές, -τριες θα:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Έχουν εμβαθύνει στο ερευνητικό πεδίο της αρχαιολογίας και τη σημασία του ως σημαντική και πολυδιάστατη πηγή για την κατανόηση της ιστορίας των ανθρώπων ως συλλογικοτήτων και ως βιοκοινωνικών μονάδων.</li> <li>• Έχουν αποκτήσει μία εποπτεία των διαφορετικών κατευθύνσεων που συνθέτουν τη φυσιογνωμία της αρχαιολογίας σήμερα και θα κατανοούν την μορφή της αρχαιολογίας ως μιας <i>τεχνοεπιστήμης</i>, που ενσωματώνει εργαλεία των φυσικών και τεχνολογικών επιστημών</li> <li>• Κατανοούν το δίπτυχο της διεπιστημονικότητας στην Αρχαιολογία, την συνέργεια με τις <i>Φυσικές και Τεχνολογικές επιστήμες</i> (Αρχαιομετρία) και από την άλλη μεριά με τις <i>Ανθρωπιστικές επιστήμες</i> ( Ιστορία, Κοινωνική Ανθρωπολογία - Εθνογραφία - Λαογραφία -</li> </ul>

Κοινωνιολογία, Γεωγραφία, Οικονομικές και Πολιτικές επιστήμες, Επιστημολογία).

- Έχουν εξοικειωθεί με τις μεθόδους μελέτης και ανάλυσης με αρχαιολογικά μέσα του φυσικού περιβάλλοντος, της κοινωνικής οργάνωσης, των οικιστικών σχημάτων, της οικονομίας, της ιδεολογίας και των συμβολικών συστημάτων των αρχαίων κοινωνιών
- Έχουν εμβαθύνει σε παραδείγματα εφαρμογής στην έρευνα πεδίου και σε μελέτες περίπτωσης
- Έχουν ασκηθεί στην σύνθεση επιστημονικού δοκιμίου

#### **Γενικές Ικανότητες**

*Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;*

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	<i>.....</i>
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	<i>Άλλες...</i>
	<i>.....</i>

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, Προαγωγή της ελεύθερης και δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης, ανάπτυξη της συνδυαστικής και αναλυτικής ικανότητας, Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής, αυτόνομη και ομαδική εργασία, εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον, παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

### **(3) ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται επισκόπηση του ερευνητικού πεδίου και των διαφορετικών κατευθύνσεων που συνθέτουν τη φυσιογνωμία της αρχαιολογίας σήμερα. Διερευνώνται ερωτήματα σχετικά με τη φύση της αρχαιολογικής μαρτυρίας, τις μεθόδους ανεύρεσης, μελέτης και ανάλυσης των αρχαιολογικών δεδομένων, την διεπιστημονικότητα της αρχαιολογικής έρευνας. Το μάθημα διαρθρώνεται σε θεματικούς άξονες που εξετάζουν τρόπους μελέτης με αρχαιολογικά μέσα του φυσικού περιβάλλοντος, της κοινωνικής οργάνωσης, των οικιστικών σχημάτων, της οικονομίας, της ιδεολογίας και των συμβολικών συστημάτων των αρχαίων κοινωνιών. Εξετάζεται, επίσης, η διεπιστημονικότητα στην αρχαιολογική έρευνα και παρουσιάζονται παραδείγματα εφαρμογής στην έρευνα πεδίου και μελέτες περίπτωσης. Οι θεματικές ενότητες του μαθήματος εστιάζουν σε ποικίλους τρόπους προσέγγισης των αρχαιολογικών δεδομένων με στόχο την διεπιστημονική προσέγγιση και την συνέργεια των Ανθρωπιστικών επιστημών με τις Φυσικές και Τεχνολογικές Επιστήμες.

Ειδικότερα εξετάζονται οι εξής θεματικές:

- Η ερμηνεία του υλικού πολιτισμού στη μελέτη της Αρχαιότητας (Κ. Σμπόνιας)
- Φυσικό – ανθρωπογενές περιβάλλον και αρχαιολογικά δεδομένα (Κ. Σμπόνιας)
- Οικιστικά σχήματα και δομές (Κ. Σμπόνιας)
- Η έκφραση της ταυτότητας (Κ. Σμπόνιας)

- Οι αρχαίοι πληθυσμοί: παλαιοδημογραφία (Κ. Σμπόνιας)
- Η εφαρμογή διεπιστημονικών μεθόδων στην αρχαιολογική έρευνα I (Η αρχαιολογία ως *τεχνοεπιστήμη*, το δίπτυχο της διεπιστημονικότητας στην Αρχαιολογία: συνέργεια με τις Φυσικές και Τεχνολογικές Επιστήμες - Αρχαιολογία υλικών, Γεωαρχαιολογία, Βιοαρχαιολογία-, και με τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες) (Α. Καπετάνιος)
- Η εφαρμογή διεπιστημονικών μεθόδων στην αρχαιολογική έρευνα II: Παραδείγματα Εφαρμογής στην έρευνα πεδίου (ανασκαφικές τεχνικές, δειγματοληψία, εκτατική και εντατική επιφανειακή έρευνα, τεχνικές δειγματοληψίας, τεχνικές μελέτης αρχαιολογικών συνόλων) και μελέτες περίπτωσης (πυροτεχνολογία του πηλού, μικρομορφολογία εδαφών, έρευνες παλαιοπεριβάλλοντος) (Α. Καπετάνιος)
- Η εφαρμογή διεπιστημονικών μεθόδων στην αρχαιολογική έρευνα III: Μελέτες περίπτωσης (Βιοαρχαιολογία και εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών, βιοαρχαιολογία και κοινωνική οργάνωση) (Α. Καπετάνιος)
- Παρουσιάσεις εργασιών.

#### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p><b>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ</b> Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Παραδόσεις πρόσωπο με πρόσωπο / εξ αποστάσεως εκπαίδευση και υποστήριξη</p>	
<p><b>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</b> Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Πλατφόρμα σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας Πλατφόρμα ασύγχρονης διδασκαλίας Χρήση power point, προβολή οπτικο-ακουστικού υλικού.</p>	
<p><b>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b> Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη &amp; ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.  Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<p><b>Δραστηριότητα</b></p> <p>Διαλέξεις/παρακολούθηση, προετοιμασία, συμμετοχή</p> <p>Ερευνητικές ασκήσεις</p> <p>Μελέτη βιβλιογραφίας</p> <p>Συγγραφή τελικής εργασίας</p> <p>Συνεργασία με τους διδάσκοντες</p> <p>Σύνολο Μαθήματος</p>	<p><b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</b></p> <p>40</p> <p>65</p> <p>100</p> <p>120</p> <p>50</p> <p><b>375</b></p>
<p><b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b> Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης  Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Η γλώσσα αξιολόγησης είναι τα ελληνικά</li> <li>• Ατομικές και ομαδικές ασκήσεις</li> <li>• Γραπτή εργασία</li> </ul>	

Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alcock, S. – R. Osborne (eds) 2007. *Classical Archaeology*. Blackwell.
- Bahn, P.G. (επιμ.) *The Cambridge Illustrated History of Archaeology*, 1996.
- Barker, G. (ed), *Companion encyclopedia of archaeology*, [Routledge](#), London - New York 1999.
- Bintliff, J. L. *The Complete Archaeology of Greece: From Hunter-Gatherers to the 20th Century A.D.*. Malden, MA; Oxford; Chichester: Wiley-Blackwell, 2012.
- Greene, K. *Archaeology: An Introduction*, Routledge, London & New York
- Hodder, I. *Διαβάζοντας το Παρελθόν*, εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, Αθήνα 2002
- Holscher, T. *Κλασική αρχαιολογία : βασικές γνώσεις*, [University Studio Press](#), Θεσσαλονίκη 2005
- Johnson, M. *Αρχαιολογική Θεωρία. Μία εισαγωγή*. ΠΕΚ, Ηράκλειο 2021.
- Κουμανούδης, Στέφανος Ν., *Η ελληνική αρχαιολογία*, [Τυπ. Κείμενα](#), Αθήνα 1984
- Μελάς, Μ., *Η αρχαιολογία σήμερα : κοινωνική-πολιτισμική θεωρία, ανθρωπολογία και αρχαιολογική ερμηνεία*, [Καρδαμίτσα](#), Αθήνα 2003
- Morris, I. *Burial and Ancient Society: The Rise of the Greek City-State*. Cambridge, University Press, 1987.
- Morris, I. (ed) *Classical Greece : ancient histories and modern archaeologies*, [Cambridge University Press](#), Cambridge 1994
- Renfrew, C. & P. Bahn, *Αρχαιολογία. Θεωρία, Μεθοδολογία και Πρακτικές Εφαρμογές*, Καρδαμίτσα, Αθήνα 2001
- Renfrew, C. and Paul Bahn (eds) *Archaeology : the key concepts*, [Routledge](#), London 2005
- Σακελλαράκης, Γ., *Ανασκάπτοντας το παρελθόν*, Άμμος, Αθήνα 1995
- Sauer, E.W. (ed), *Archaeology and ancient history : breaking down the boundaries*, [Routledge](#), London - New York 2004
- Shanks, M. *Classical archaeology of Greece : experiences of the discipline*, [Routledge](#), London 1996
- Schnapp, A. *Η κατάκτηση του παρελθόντος : οι απαρχές της αρχαιολογίας*, ΠΕΚ, Ηράκλειο 2004
- Snodgrass, A.M. *An Archaeology of Greece : the Present state and future scope of discipline*, [University of California Press](#), Berkeley 1987
- Stone P.G. & Brian L. Molyneaux (eds) *The presented past : heritage, museums and education*, Routledge, London 1994
- Trigger, B.G. *A History of Archaeological Thought*, Cambridge University Press, Cambridge 1989.
- Whitley, J. 2001. *The Archaeology of Ancient Greece*, Cambridge, Cambridge University Press, 2001.
- Χουρμουζιάδης, Γ. *Λόγια από Χώμα*, Νησίδες, Σκόπελος 1999.
- Ζώης, Α. *Η αρχαιολογία στην Ελλάδα : πραγματικότητες και προοπτικές*, Πολύτυπο, Αθήνα

## Η διεπιστημονικότητα στην αρχαιολογική έρευνα (Α. Καπετάνιος)

- Apostolopoulos, G., & Kapetanios, A. (2021). "Geophysical investigation, in a regional and local mode, at Thorikos Valley, Attica, Greece, trying to answer archaeological questions". *Archaeological Prospection*. 2021, pp. 1–18. <https://doi.org/10.1002/arp.181418> <https://doi.org/10.1002/arp.1814>
- Bachhuber, C. (2003). Aspects of Late Helladic Sea Trade. *Anthropology*, 2003-December, 208.
- Barker, G., & Bintliff, J. (1999). "Geoarchaeology in Mediterranean Landscape Archaeology: Concluding Comments". *Environmental Reconstruction in Mediterranean Landscape Archaeology*, Cambridge, CUP, 207–210.
- Bellis, G., Richards, M. B., & Rollo, F. (2008). Complete Mitochondrial Genome Sequence of the Tyrolean Iceman. *Current Biology*, 18(21), 1687–1693. <https://doi.org/10.1016/j.cub.2008.09.028>
- Bintliff, J. L., Farinetti, E., Sarri, K., & Sebastiani, R. (2006). "Landscape and early farming settlement dynamics in central Greece". *Geoarchaeology* 21, 7, pp. 665–674. <https://doi.org/10.1002/gea.20132>.
- Bintliff, J. (2005). Human impact, land-use history, and the surface archaeological record: A case study from Greece. *Geoarchaeology* 20, 2, pp. 135–147. <https://doi.org/10.1002/gea.20040>.
- Brown, T. A. (1999). How ancient DNA may help in understanding the origin and spread of agriculture. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 354(1379), 89–98. <https://doi.org/10.1098/rstb.1999.0362>.
- Clarke, J., Brooks, N., Banning, E. B., Bar-Matthews, M., Campbell, S., Clare, L., Cremaschi, M., di Lernia, S., Drake, N., Gallinaro, M., Manning, S., Nicoll, K., Philip, G., Rosen, S., Schoop, U. D., Tafuri, M. A., Weninger, B., & Zerboni, A. (2016). Climatic changes and social transformations in the Near East and North Africa during the "long" 4th millennium BC: A comparative study of environmental and archaeological evidence. *Quaternary Science Reviews*, 136, 96–121. <https://doi.org/10.1016/j.quascirev.2015.10.003>
- Eliopoulos, & E. Vika (Eds.), *Ειδικά θέματα σκελετικής ανθρωπολογίας, ταφονομίας και βιοαρχαιολογίας* [Undergraduate textbook]. Kallipos, Open Academic Editions.
- Ermini, L., Olivieri, C., Rizzi, E., Corti, G., Bonnal, R., Soares, P., Luciani, S., Marota, I., De Rollo, F., Ubaldi, M., Ermini, L., & Marota, I. 2002. "Ötzi's last meals: DNA analysis of the intestinal content of the neolithic glacier mummy from the Alps". *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 99(20), 12594–12599. <https://doi.org/10.1073/pnas.192184599>.
- Fiorentino, G., & Caracuta, V. (2015). AMS 14C-dated Plants as a Tool for Investigating Palaeoclimate: New Data for Analysing Social Complexity in Ebla and Qatna (Northwestern Syria) in the Light of 3rd Millennium BC Climate Change. *Climate and Ancient Societies*, 307–328.
- Haak, W., Brandt, G., de Jong, H. N., Meyer, C., Ganslmeier, R., Heyd, V., Hawkesworth, C., Pike, A. W. G., Meller, H., & Alt, K. W. (2008). Ancient DNA, Strontium isotopes, and osteological analyses shed light on social and kinship organisation. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 105(47), 18226–18231. <https://doi.org/10.1073/pnas.0807592105>
- Haldane, C. (1993). Direct evidence for organic cargoes in the late bronze age. *World Archaeology* 24, 3, pp. 348–360. <https://doi.org/10.1080/00438243.1993.9980213>.
- Hirschfeld, N. E. (2011). The Cypriot ceramic cargo of the Uluburun shipwreck. [https://digitalcommons.trinity.edu/class\\_faculty/54/](https://digitalcommons.trinity.edu/class_faculty/54/).
- Hauptmann, A., Maddin, R., & Prange, M. (2002). On the Structure and Composition of Copper and Tin Ingots Excavated from the Shipwreck of Uluburun. *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*, 328, 1–30. <https://doi.org/10.2307/1357777>.
- Ingram, R. (2005). Faience and glass beads from the Late Bronze Age shipwreck at Uluburun. <https://core.ac.uk/download/pdf/4269420.pdf>.
- Stal, C., Van Liefferinge, K., De Reu, J., Docter, R., Dierkens, G., De Maeyer, P., Mortier, S., Nuttens, T., Pieters, T., van den Eijnde, F., van de Put, W., & De Wulf, A. (2014). Integrating geomatics in archaeological research at the site of Thorikos (Greece). *Journal of Archaeological Science*, 45(1), 112–125. <https://doi.org/10.1016/j.jas.2014.02.018>
- Pickard, C., Pickard, B., & Bonsall, C. (2008). Reassessing the mitochondrial DNA evidence for migration at the Mesolithic–Neolithic transition. *Man – Millennium – Environment: Studies in Honour of Romuald Schild*, 53–58.

- Λάγια, Α., Γιαννακοπούλου, Ε., & Καπετάνιος, Α. (2015). Βιοαρχαιολογικές παρατηρήσεις σε Πολλαπλές ταφές της Ύστερης Αρχαιότητας από τη Λαυρεωτική. *Πρακτικά 1Ε΄ Επιστημονικής Συνάντησης Ανατολικής Αττικής, Κορωπί, 17-20 Οκτωβρίου 2013*, 577–588.
- Lankton, J., Pulak, C. (2022). Glass ingots from the Uluburun shipwreck: Glass by the batch in the Late Bronze Age. *Elsevier*.  
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352409X22000177>
- Mackinnon, M. (2007). Osteological Research in Classical Archaeology. *American Journal of Archaeology*, 111(1), 473–504.
- Λυριτζής, Γ. (2015). *Αρχαιομετρία. Μέθοδοι χρονολόγησης στην αρχαιολογία*. Αθήνα. Καρδαμίτσα.
- McGovern, P. E., & Hall, G. R. (2016). Charting a Future Course for Organic Residue Analysis in Archaeology. *Journal of Archaeological Method and Theory*, 23(2), 592–622.  
<https://doi.org/10.1007/s10816-015-9253-z>
- Papageorgopoulou, C., Moraitis, K., Nikita, E., Eliopoulos, C., & Vika, E. (2015). *Ειδικά θέματα σκελετικής ανθρωπολογίας, ταφονομίας και βιοαρχαιολογίας* [Undergraduate textbook]. Kallipos, Open Academic Editions.
- Παπαγεωργοπούλου, Χ. (2015). Αρχαίο DNA και Παλαιογενετική έρευνα: εφαρμογές, προοπτικές και περιορισμοί Χριστίνα. In C. Papageorgopoulou, K. Moraitis, E. Nikita, C. Eliopoulos, C., & Vika, E. (2015). *Ειδικά θέματα σκελετικής ανθρωπολογίας, ταφονομίας και βιοαρχαιολογίας* [Undergraduate textbook]. Kallipos, Open Academic Editions.
- Price, S., Higham, T., Nixon, L., & Moody, J. (2002). Relative sea-level changes in Crete: Reassessment of radiocarbon dates from Sphakia and West Crete. *Annual of the British School at Athens*, 97, 171–200. <https://doi.org/10.1017/s0068245400017378>.
- Theodorakopoulou, K. (2023). Methods of palaeoclimatic- palaeoenvironmental reconstruction [Chapter]. In Theodorakopoulou, K. 2023. *Introduction to the Stone Age* [Undergraduate textbook]. Kallipos, Open Academic Editions. <https://hdl.handle.net/11419/9323>
- Tykot, R. H., Weisman, B. R., & Marie White, N. (2004). Tracing the source of the elephant and hippopotamus ivory from the 14th century BC Uluburun shipwreck: The archaeological, historical, and isotopic evidence. <https://digitalcommons.usf.edu/etd/1122/>
- Vogel, S., et al., (2015) “From a stratigraphic sequence to a landscape evolution model: Late Pleistocene and Holocene volcanism, soil formation and land use in the shade of Mount Vesuvius (Italy)”, *Quaternary International* 394, 1-25.
- Werner, V., Baika, K., Fischer, P., Hadler, H., Obrocki, L., Willershäuser, T., Tzigounaki, A., Tsigkou, A., Reicherter, K., Papanikolaou, I., Emde, K., & Vött, A. (2018). The sedimentary and geomorphological imprint of the AD 365 tsunami on the coasts of southwestern Crete (Greece) – Examples from Sougia and Palaiochora. *Quaternary International*, 473(July 2017), 66–90. <https://doi.org/10.1016/j.quaint.2017.07.016>.